

SPIRTLI ICHIMLIKLAR ISTE'MOL QILISHGA MOYIL O'SMIRLAR BILAN OLIB BORILADIGAN IJTIMOIIY-PEDAGOGIK FAOLIYAT

Ubaydullaya Malika Xursanovna - *“University of Management and Future Technologies” universiteti S550-23 PPO ‘guruh talabasi*

Anotatsiya: Ushbu maqolada spirtli ichimliklar iste'mol qilishga moyil o'smirlar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat mavzusi, o'smirlik davridagi ijtimoiy va psixologik o'zgarishlar bilan bog'liq bo'lib, ayniqsa spirtli ichimliklar va boshqa zararli odatlarga moyil bo'lgan o'smirlarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishga qaratilgan pedagogik yondashuvlarni o'rganadi. Ushbu faoliyatning asosiy maqsadi o'smirlarni spirtli ichimliklarning salbiy ta'siri haqida xabardor qilish, ularni sog'lom va faollikni talab qiladigan mashg'ulotlarga jalb etish, psixologik yordam ko'rsatish hamda oila va jamiyatning qo'llab-quvvatlashi orqali o'smirlarning zararli odatlardan saqlanishini ta'minlashdir. Maqolada spirtli ichimliklar iste'mol qilishning o'smirlar salomatligiga ta'siri, ijtimoiy-pedagogik faoliyatning asosiy yo'nalishlari va metodlari keltirilgan.

Kalit so'zlar: Spirtli ichimliklar, o'smirlar, ijtimoiy-pedagogik faoliyat, sog'lom turmush tarzi, psixologik yordam, ma'rifat, sport, oila, jamiyat, zararli odatlar, psixologik rivojlanish.

Kirish:

O'smirlik davri, inson hayotidagi eng muhim va o'zgaruvchan davrlardan biridir. Bu davrda shaxsiy qarashlar, qiziqishlar va xatti-harakatlar shakllanadi. Aynan o'smirlar orasida spirtli ichimliklar iste'mol qilish kabi zararli odatlar tez tarqalishi mumkin. Bunday holatlarning oldini olish va spirtli ichimliklarga moyil o'smirlarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda ijtimoiy-pedagogik faoliyatning ahamiyati beqiyosdir. Ushbu maqolada o'smirlar orasida spirtli ichimliklar iste'mol qilishga moyil bo'lgan shaxslar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyatning asosiy yo'nalishlari va metodlari ko'rib chiqiladi.

Spirтли ichimliklar iste'mol qilishning o'smirlar salomatligiga ta'siri:

Spirтли ichimliklar o'smirlar organizmiga bir qancha salbiy ta'sirlar ko'rsatadi. Ularning markaziy asab tizimi hali to'liq shakllanmagan bo'lib, alkogolning har qanday miqdori jismoniy va psixologik salomatlikka zarar yetkazishi mumkin. Spirтли ichimliklar o'smirning psixologik holatini buzib, ruhiy barqarorlikni yo'qotishga olib keladi. Shuningdek, spirтли ichimliklar iste'moli bilan bog'liq jinoyatlar, avtohalokatlar va sog'liq muammolari ko'payadi. Shu sababli, o'smirlar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat aynan ushbu salbiy oqibatlarining oldini olishga qaratilgan bo'lishi kerak.

Ijtimoiy-pedagogik faoliyatning maqsadi va vazifalari

Spirтли ichimliklar iste'mol qilishga moyil o'smirlar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyatning asosiy maqsadi — ularni spirтли ichimliklardan voz kechishga, sog'lom turmush tarzini tanlashga undashdir. Bunda bir qator ijtimoiy-pedagogik vazifalar amalga oshiriladi:

Sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish: O'smirlarni sport, jismoniy tarbiya va boshqa foydali mashg'ulotlarga jalb etish orqali ular orasida sog'lom hayot tarzini o'rnatish.

Ma'lumot va ta'lim berish: Spirтли ichimliklarning zararli ta'siri haqida o'smirlarni ogohlantirish va ularni bu odatlardan saqlanishga undash.

Ijtimoiy va psixologik qo'llab-quvvatlash: Spirтли ichimliklarga moyil o'smirlar bilan psixologik yordam va maslahatlar o'tkazish, ularni qo'llab-quvvatlash va muammolarini hal qilish.

Spirтли ichimliklarga moyil o'smirlar bilan olib boriladigan faoliyatning asosiy yo'nalishlari

Ma'rifat va o'quv dasturlari: O'smirlarni spirтли ichimliklarning zararli ta'siri haqida keng qamrovli ma'lumotlar bilan ta'minlash maqsadida turli seminarlar, treninglar va ma'rifat ishlari o'tkazish zarur. Ma'rifat ishlari orqali o'smirlarni spirтли ichimliklarning sog'liq, psixologik va ijtimoiy oqibatlari haqida xabardor qilish, shuningdek, ular uchun xavf-xatarlar haqida aniq va tushunarli ma'lumotlar taqdim etish kerak.

Sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish: Sport va jismoniy faoliyat o'smirlar orasida spirtli ichimliklarga qarshi kurashishda muhim vosita hisoblanadi. O'smirlarni sport bilan shug'ullanishga, jismoniy mashqlarni bajarishga undash ularning bo'sh vaqtini sog'lom faoliyatlarga yo'naltiradi. Bu, o'z navbatida, spirtli ichimliklardan voz kechishlari uchun ijobiy turtki bo'ladi.

Ijtimoiy faoliyat va volontyorlik: O'smirlarni ijtimoiy faoliyatlarga, xayriya ishlariga va volontyorlikka jalb qilish ularning mas'uliyat hissini oshiradi va ularni ijtimoiy jihatdan faollashtiradi. Ijtimoiy faoliyatda ishtirok etgan o'smirlar, o'zlarini ijtimoiy munosabatlarda muhim shaxs sifatida his etishadi va bu ularda spirtli ichimliklarga bo'lgan qiziqishni kamaytiradi.

Psixologik va guruhli mashg'ulotlar: O'smirlar bilan olib boriladigan guruhli va individual psixologik mashg'ulotlar, ularning hissiy va ruhiy holatini yaxshilashga yordam beradi. Bu mashg'ulotlar orqali o'smirlarning o'z muammolarini tushunib, ularga hal qilish usullarini o'rgatish, shuningdek, o'smirlar orasidagi muloqotni rivojlantirish mumkin.

Ijtimoiy-pedagogik faoliyatda oilaning roli: Ijtimoiy-pedagogik faoliyatning samarali bo'lishi uchun oilaning roli juda katta. Oila, o'smirning shakllanishida asosiy ta'sir ko'rsatuvchi omillardan biri hisoblanadi. Oila ichidagi munosabatlar, tarbiya, va o'smirlarga nisbatan qo'llaniladigan yondashuvlar uning turmush tarziga bevosita ta'sir qiladi. Shuning uchun, oilaga ham ma'rifiy yordam va qo'llab-quvvatlash kerak, chunki o'smirlar ko'pincha o'z oilalaridan ko'proq o'rnak oladilar.

Xulosa

Spirtli ichimliklarga moyil o'smirlar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyatning asosiy maqsadi — ularni sog'lom turmush tarziga yo'naltirish, zararlardan saqlash va ijtimoiy jihatdan barqaror shaxslar sifatida tarbiyalashdir. Bu jarayonda o'smirlarni spirtli ichimliklarning salbiy ta'sirlari haqida xabardor qilish, sport va boshqa foydali mashg'ulotlarga jalb etish, psixologik yordam ko'rsatish va oilaning o'smirlarga bo'lgan ta'sirini kuchaytirish muhim rol o'ynaydi. Bularning barchasi, o'smirlarni spirtli ichimliklardan voz kechishga, ularni salomatli va ijtimoiy barqaror shaxslar sifatida shakllanishiga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
2. Хайдаров, С. (2023). Pedagogik faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakillantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
3. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
4. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
5. Хайдаров С. (2025). Oilalarda farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir etkazish. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
6. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
7. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
8. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.